

## Utbildningsinspektion i Norrstraskolan, försköleklass och grundskola årskurs 1–9

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Sandvikens kommun och besökt Norrstraskolan 20-22 maj 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Norrstraskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Norrstraskolan intervjuades rektorerna, representanter för elever, vårdnadshavare och personal. Inspektörerna besökte även verksamheten i försköleklassen och lektioner i årskurs 1–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

### Beskrivning av skolan

| Norrstraskolan | Antal elever |
|----------------|--------------|
| Försköleklass  | 11           |
| Grundskola     | 412          |

Källa: Skolans egna uppgifter

Norrstraskolan ligger i stadsdelen Norrsträ i Sandvikens kommun. Skolan byggdes 1968 och renoverades 2000. I skolan finns totalt 412 elever från försköleklass

upp till årskurs 9. Skolan består av en förskoleklass samt sex klasser från årskurs 1–6. Årskurs 7–9 består av fyra klasser i varje årskurs, totalt 12 klasser. Obligatoriska särskolan är lokalintegrerad i Norrsätraskolan och beskrivs i särskolerapporten. Skolan leds av två rektorer som ansvarar för förskoleklassen – årskurs sex respektive årskurs 7–9.

Skolan har två särskilda undervisningsgrupper för elever med särskilda behov, varav en av dem "Lilla gruppen" bekostas centralt av Sandvikens kommun.

Denna rapport avser endast förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och fritidsverksamheten beskrivs i separata kommunövergripande rapporter.

Kommunfullmäktige i Sandvikens kommun beslutade den 28 april 2008 att Norrsätraskolans årskurs 7–9 kommer att avvecklas senast hösten 2009. Detta beslut innebär att inga nya elever i årskurs 7 tas in inför hösten 2008.

### Helhetsbedömning

Inspektionen visar att Norrsätraskolan har goda yttre förutsättningar för att främja elevernas utveckling och lärande. Skolan förfogar över utbildad personal med ofta lång erfarenhet och skolans lokaler är i huvudsak funktionella. Enligt statistik från 2007 hade drygt 64 procent av eleverna i årskurs 9 fullständiga betyg vilket är lägre än både kommunen och riksgenomsnittet. För att fullgöra sitt uppdrag behöver skolan göra ytterligare insatser för att ge samtliga elever möjlighet att nå målen för utbildningen.

Skolans svaghet är bristen på systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten i allmänhet och kunskapsresultaten i synnerhet. Det gör att lärarna i de lägre årskurserna inte har kunskap om i vilken mån eleverna når målen för utbildningen i årskurs 5 i alla ämnen. Uppföljningen har i stället koncentrerats till ämnena svenska, matematik och engelska främst genom de nationella ämnesproven. De redovisade resultaten tyder på att skolan bör vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat i förhållande till kursplanernas mål i årskurs 5 i samtliga ämnen. För att kunna vidta åtgärder för att utveckla utbildningen är det nödvändigt att skolan har en samlad bild av de resultat som uppnås. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete kan skolan skaffa sig redskap för att kontinuerligt uppmärksamma behov av åtgärder för att elever ska få den utbildning de har rätt till och för att skolan ska kunna fullgöra sitt nationella uppdrag. Ett sådant systematiskt kvalitetsarbete saknas i Norrsätraskolan. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav bland annat avseende innehåll.

Arbetet med elever i behov av särskilt stöd är väl utvecklat på Norrsätraskolan, dock måste eleverna få en större kännedom om målen i undervisningen för att de ska kunna vara med och påverka och planera sin undervisning. Skolan behöver också se till att studiehandledning på modersmålet ges till de elever som så behöver. Eleverna ges goda möjligheter att påverka skolövergripande frågor genom exempelvis klassråd och elevråd.

Värdegrundsarbetet behöver utvecklas och rektorerna behöver tillse att skolans ordningsregler är tydliga och förankrade bland skolans elever och personal. Både personal, elever och föräldrar vittnar om otydliga regler i skolan som inte efterföljs av alla.

Inspektionen visar att det finns behov av ett utvecklat pedagogiskt ledarskap med fokus på förbättrad uppföljning och utvärdering. Då kan en pedagogisk diskussion inriktas på utbildningens mål och resultat och ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen skapas. Även läroplanens mål att sträva mot bör starkare genomföra undervisningen i Norrsåtraskolan.

### **Brister som måste åtgärdas**

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Studiehandledning på modersmålet ges inte i enlighet med förordningen (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans ordningsregler uppfyller inte förordningens krav (6 kap. 8 b grundskoleförordningen).

### **Områden som är i behov av förbättringsinsatser**

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras så att de i högre utsträckning tar sin utgångspunkt i nationella mål samt att skolans insatser framgår i planerna.
- Analysen av resultaten av de nationella ämnesproven bör förbättras.
- Målen att sträva mot som anges i läroplanen och kursplanerna bör i högre grad prägla undervisningen och de olika kunskapsformerna bör ges ökat utrymme.
- Elevernas inflytande över utbildningens innehåll bör förbättras.
- Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Värdegrundsarbetet i skolan bör förbättras.
- Skolans ordningsregler bör tydligare förankras bland elever och personal.

4 (16)

- Det pedagogiska ledarskapet bör förbättras.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

## Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

### 1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

#### 1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

**Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Norrsätraskolan. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.**

|           | Norrsätraskolan |         | Sandvikens kommun |         |
|-----------|-----------------|---------|-------------------|---------|
| Ämne      | År 2006         | År 2007 | År 2006           | År 2007 |
| Svenska   | 62              | 64      | 87                | 83      |
| Engelska  | 58              | 52      | 85                | 85      |
| Matematik | 75              | 64      | 82                | 82      |

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

**Tabell 2. Sammanställning av betygsresultat för årskurs 9 i Norrsätraskolan jämfört med samtliga skolor i Sandvikens kommun samt i riket år 2006 och 2007, enligt statistik från Skolverket.**

|                                                    | Norrsätraskolan |       | Sandvikens kommun |       | Riket |       |
|----------------------------------------------------|-----------------|-------|-------------------|-------|-------|-------|
|                                                    | 2006            | 2007  | 2006              | 2007  | 2006  | 2007  |
| Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg       | 74,8            | 64,5  | 75,4              | 71,8  | 76,0  | 76,1  |
| Andel (i procent) behöriga till nationellt program | 85,6            | 84,3  | 87,3              | 86,5  | 89,5  | 89,1  |
| Meritvärde <sup>1</sup>                            | 197,3           | 191,5 | 199,0             | 194,5 | 206,8 | 207,3 |

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

#### **Kommentar:**

I läroplanen anges att skolan har ansvar för att eleverna inhämtar nödvändiga kunskaper i enlighet med målen i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Norrsätraskolans redovisning av resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar att drygt hälften av eleverna uppnådde målen för proven. Resultaten visar överlag på en försämring från 2006 och resultaten är lägre än snittet i kommunen. I Norrsätraskolans årskurs 1–6 har cirka 48 procent av eleverna ett annat modersmål. Det saknas en redovisning på skolnivå avseende resultaten i samtliga ämnen för årskurs 5. Se vidare under bedömningsområdena Anpassning av verksamheten till elevernas behov samt Rektors ansvar.

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som uttrycks i kursplanerna för olika ämnen. Genomsnittliga betygsresultat för Norrsätraskolan redovisas i föregående tabell. Samtliga kunskapsresultat som redovisas ligger under genomsnittet i kommunen år 2007. Av tabellen framgår vidare att andelen elever med fullständigt slutbetyg samt behöriga till nationella program ligger under genomsnittet för både kommunen och riket. Resultaten har försämrats mellan 2006-2007 när det gäller andel med fullständiga betyg och andel behöriga till nationella program. Drygt 35 procent av eleverna har inte nått målen för årskurs 9 i samtliga ämnen under 2007.

## **1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat**

**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,

<sup>1</sup> Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

6 (16)

- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

**Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       | X                   |              |                     |

**Motivering:**

Inspektörerna bedömer sammantaget att granskningsområdet Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat är av mindre god kvalitet främst utifrån att uppföljningar och utvärderingar inte görs i alla ämnen i årskurs 5 och 9 i förhållande till de nationella målen samt att de individuella utvecklingsplanerna och utvecklingssamtalen bör förbättras. Lärarna i Norrsätraskolan följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i främst svenska, engelska och matematik. Som underlag för denna uppföljning används olika tester, diagnoser och nationella ämnesprov för årskurs 5 och 9. I övriga ämnen sker ingen systematisk uppföljning och utvärdering. Diskussioner om uppnådda resultat förs sällan på lärar - eller skolnivå.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

**Uppföljning av resultaten i alla ämnen**

För att skolan ska utvecklas anger läroplanen att undervisningsmålen ständigt måste prövas, resultaten följs upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. I Norrsätraskolan följer lärarna upp undervisningen främst i svenska, matematik och engelska genom nationella ämnesprov, diagnoser och i vissa fall egna prov. Någon analys av resultaten i olika ämnen och grupper sker emellertid inte på lärarnivå i Norrsätraskolan i samtliga årskurser. Inspektörerna bedömer att lärarna bör förbättra uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen.

**Individuell utvecklingsplan**

I grundskoleförordningen ställs krav på att en framåtsyftande individuell utvecklingsplan (IUP) ska upprättas för varje elev vid utvecklingssamtalet. Läraren ska i planen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner (SKOLFS 2006:10).

Inspektörerna har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner från Norrsätraskolan. Planerna är dock av varierade kvalitet. Inspektionen visar att kopplingen till de nationella målen syns i lite utsträckning och att förekomsten av kort- och långsiktiga mål varierar beroende på lärare. Vidare bör utvecklingsplanerna på ett tydligare sätt än vad som nu görs förankras hos eleverna. Inspektörerna bedömer

därför att innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas i enlighet med förordningens krav så att de blir tydliga redskap i elevernas lärande.

### 1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

#### **Bedömning av området Bedömning och betygssättning:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       |                     | X            |                     |

#### **Motivering:**

Inspektörerna bedömer att området Bedömning och betygssättning sammantaget är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning och grundar sig främst på att trots att samarbete sker mellan lärarna i Norrsåtraskolans olika arbetslag kring bedömning och betygssättning så behöver resultaten från de nationella ämnesproven analyseras mera ingående och åtgärder sättas in utifrån analyserna.

Lärarna deltar i olika ämnesnätverk med andra lärare i kommunen för att diskutera tolkning av betygskriterier samt bedömning och betygssättning.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

#### **Användande av nationella ämnesprov**

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått de nationella målen i svenska, engelska och matematik. I årskurs 9 ska de dessutom fungera som stöd vid betygssättning.

Vid Norrsåtraskolan genomförs nationella ämnesprov i årskurs 5 och 9. Emellertid analyseras och diskuteras inte resultaten av proven som helhet bland lärarna så att eventuella brister i undervisningen kan påvisas.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sin analys av resultaten på de nationella ämnesproven.

## 1.4 Genomförande av utbildningen

### Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratis principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

### Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       | X                   |              |                     |

### Motivering:

Inspektörernas bedömning av området Genomförande av utbildning är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning då inspektörerna ser brister i elevernas kännedom om målen för undervisningen och att de därmed inte har möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet, samt på att läroplanens mål att sträva mot inte präglar undervisningen i tillräcklig utsträckning. Emellertid finns på skolan både bland de lägre och högre årskurserna goda exempel på att detta sker och där elever ges möjlighet att ta ansvar för sina studier och reflektera över sitt lärande. Inspektionen visar också att verksamheten i förskoleklassen samt i årskurs 1–3 bygger på ett lekfullt lärande i syfte att stimulera barnens nyfikenhet och vilja till eget utforskande. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för fortsatt skolgång.

Intervjuer, observationer och enkätresultat visar att Norrsätraskolan ger eleverna goda möjligheter att utveckla förmågan att arbeta i demokratiska former. Detta sker exempelvis genom de mentors/gruppråd som sker varje vecka i blandade grupper

om cirka tio elever i årskurs 4–6 samt genom klassråd och elevråd för skolan som helhet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

### **Läroplan och kursplaner anger inriktningen för undervisningen**

I läroplanen finns ett antal mål att sträva mot som ska ange inriktningen för skolans verksamhet. Skolans arbete ska bland annat läggas upp så att varje elev ges möjlighet att utveckla sitt eget lärande och tillit till sin egen förmåga. Lektionsbesök och intervjuer visar att eleverna ibland ges goda möjligheter att arbeta för att nå de olika kunskapsformer som läroplanen beskriver, men motsatta exempel ges också. Eleverna upplever då att undervisningen ofta är ensidig och inte ger utrymme för att reflektera över vad man lärt sig. Iakttagelser och intervjuer visar att mål att sträva mot inte diskuteras bland Norrsätraskolans personal i den utsträckning som skulle behövas och att det alltför sällan förs några diskussioner om hur skolan ska lägga upp sitt arbete för att dessa mål ska präglade undervisningen. Inspektörernas iakttagelser och uppgifter från elever visar att undervisningen i Norrsätraskolan skiftar mycket mellan olika lärare och att eleverna därför inte uppfattar en gemensam inriktning för skolarbetet. Inspektörerna bedömer att de mål att sträva mot som läroplanen anger i högre grad bör präglade undervisningen.

### **Utrymme för olika kunskapsformer**

Läroplanen anger att kunskap kommer till uttryck genom olika former: fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Skolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. Det finns på Norrsätraskolan goda exempel på att dessa kunskapskvaliteter präglade verksamheten och inspektörerna kan konstatera att detta är tydligast i årskurs 1–6. Den dominerade bilden på skolan är dock att skolarbetet i stor utsträckning sker med läroboken som grund och är lärarberoende. Inspektörerna bedömer att undervisningen vid skolan bör ge ökat utrymme åt olika kunskapsformer.

### **Inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet**

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna har via intervjuer med både lärare och elever konstaterat skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen och elevernas kännedom om målen. Flerparten av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Några lärare diskuterar ibland val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. I vissa fall ges elever möjlighet till delaktighet kring redovisningsformer. Inspektörerna vill särskilt påtala vikten av att eleverna görs medvetna om målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande bör förbättras samt även elevernas målkännedom.

## 1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

**Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       | X                   |              |                     |

### Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Anpassning av verksamheten till elevernas behov är av mindre god kvalitet. Det finns dock i Norrsätraskolan tydliga rutiner inom skolans resursteam för att identifiera elever i behov av särskilt stöd samt uppföljning av det stöd som ges och man har tillgång till speciallärare och specialpedagog. Särskilt stöd ges också delvis på ett flexibelt sätt – såväl inom klassens ram som enskilt eller i mindre grupper. Enligt rektor i årskurs 7–9 är dock detta också ett utvecklingsområde, att titta på hur och på vilket sätt stödet ges och hur man kan arbeta förebyggande i de olika arbetslagen. Åtgärdsprogrammen behöver förbättras och studiehandledning ska ges till alla elever som behöver det.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

### Studiehandledning på modersmålet

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Under inspektionen framkommer det att sådant behov finns men att studiehandledning inte ges. Inspektörerna bedömer att studiehandledning inte ges i enlighet med förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

### Åtgärdsprogram

Ansaret för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd har tydliggjorts i grundskoleförordningen. Där framgår att rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektor se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Norrsätraskolan upprättar åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Inspektionen visar dock att flera av skolans åtgärdsprogram saknar en relation till målen i läroplanen och kursplanerna. Vidare framgår det inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen bör förbättras avseende innehåll och kvalitet. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

## 2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

### 2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

#### **Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       | X                   |              |                     |

#### **Motivering:**

Inspektörerna bedömer sammantaget att granskningsområdet Normer och värden är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som grundar sig på att trots att det finns kamratstödjare och andra förebyggande projekt i skolan för att stödja arbetet kring normer och värden så sviktar resultatet. Norrsätraskolan har upprättat ordningsregler men inspektörerna bedömer att de inte är helt förankrade bland skolans elever och personal. Observationer vid inspektionsbesöket och intervjuer med både personal, elever och föräldrar visar på att det finns en stor otydlighet om vilka ordningsregler som gäller och att det skapar oro i skolan. Inspektörerna får ett intryck av att det främst i årskurs 7–9 är mycket lärarberoende på hur ordningsreglerna följs och att skolans rektorer behöver ta ett helhetsgrepp kring värdegrundsarbetet i Norrsätraskolan.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

#### **Ordningsregler**

Rektorn har enligt grundskoleförordningen ansvar för att det finns ordningsregler

för varje skola och att dessa utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och föräldrar. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. I Norrsätraskolan finns ordningsregler men många elever upplever dessa som inaktuella och påtalar för inspektörerna att reglerna ofta inte efterlevs av såväl elever som personal.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste säkerställa att skolans ordningsregler är kända och att eleverna ges möjlighet att delta i arbetet med att ta fram dessa.

### **Likabehandlingsplan**

Som en följd av lagen om förbud om diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, ska huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer se till att varje enskild verksamhet har en likabehandlingsplan. Planen ska vidare enligt särskild förordning arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. I likabehandlingsplanen som ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten, ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Norrsätraskolans likabehandlingsplan som inspektörerna har tagit del av är i stora delar bra. I planen framgår dock inte vilka specifika åtgärder skolan ska vidta under året utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov.

Vid utvecklandet av planen måste skolan beakta förordningskravet på barns och elevers delaktighet.

Sandvikens kommun har inte på ett tydligt sätt överlämnat ansvaret åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner varför avsaknad av likabehandlingsplaner eller bristande sådana inte bedöms i de enskilda skolrapporterna, utan en samlad bedömning av kommunens likabehandlingsplaner återfinns i den övergripande kommunrapporten. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbete med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7).

## **3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE**

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

### **3.1 Tillgång till likvärdig utbildning**

**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,

- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

**Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       |                     | X            |                     |

**Motivering:**

Inspektörerna bedömer att granskningsområdet Tillgång till likvärdig utbildning sammantaget håller god kvalitet. Inspektionen visar att undervisningen i följande delar sker i enlighet med författningarnas krav; omfattningen av verksamheten i förskoleklassen, tillgång till modersmålsundervisning, svenska som andraspråk, tillgång till undervisning i moderna språk, studie - och yrkesorientering samt huruvida undervisningen är avgiftsfri för eleverna. Elevens val ges inom ramen för skolans profiler samt inom språkklass, estetisk klass och idrottsklass.

### 3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

**Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       |                     | X            |                     |

**Motivering:**

Inspektörerna bedömer sammantaget att granskningsområdet Personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet. Rektorerna uppger att i stort sett samtliga lärare har pedagogisk utbildning för den undervisning som de huvudsakligen bedriver. Den kompetensutveckling som ges bygger till stora delar på det som redovisas i skolans kvalitetsredovisning och innefattar även intern fortbildning inom

kommunen enligt rektorerna. Rektorerna har pedagogisk utbildning och erfarenhet och en av dem går den statliga rektorsutbildningen.

### 3.3 Rektors ansvar

**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

**Bedömning av området Rektors ansvar:**

| Ej godtagbar kvalitet | Mindre god kvalitet | God kvalitet | Mycket god kvalitet |
|-----------------------|---------------------|--------------|---------------------|
|                       | X                   |              |                     |

#### Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Rektors ansvar är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på brister i uppföljning och utvärdering vilket innebär att rektorerna saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling och därmed hur skolan lyckas utföra sitt uppdrag. Vidare behöver det pedagogiska ledarskapet utvecklas bland annat genom att skolans mål och resultat uppmärksammas och diskuteras.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

#### **Rektor som pedagogisk ledare**

I läroplanen anges att rektorn som pedagogisk ledare och chef för skolans personal övergripande är ansvarig för att verksamheten utvecklas i enlighet med gällande mål och riktlinjer. Vidare anges i skollagen att rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Bland annat måste rektorn försäkra sig om att läroplanens mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. Inspektionen visar att rektorerna i Norrasätraskolan behöver ta ett tydligare ansvar för det pedagogiska ledarskapet i skolan bland annat med avseende på de låga kunskapsresultaten samt resultatuppföljningen av desamma. Inspektionen visar vidare att mål att sträva mot inte följs upp och utvärderas på skolnivå, vilket innebär att det finns risk för att dessa mål inte får genomslag i all undervisning.

Mot bakgrund av ovanstående och med hänvisning till de brist- och förbättringsområden som anges i rapporten bedömer inspektörerna att rektorernas pedagogiska

ledarskap bör förbättras.

### **Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat**

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolenivå. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9 samt betygsresultaten, kan rektorn inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår målen i årskurs 5 och 9 i kursplanernas samtliga ämnen, vilket försvårar en analys av hur väl skolan lyckas med sitt kunskapsuppdrag. Inspektörerna bedömer att Norrsätraskolan måste följa upp och utvärdera kunskapsresultaten på skolövergripande nivå i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 i förhållande till de nationella målen.

I rektorns ansvar ingår också att följa upp och utvärdera mål att sträva mot som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. På skolövergripande nivå sker inte någon sådan systematisk uppföljning och utvärdering, vilket tidigare nämnts. Inspektörerna bedömer att rektorerna bör säkerställa att mål att sträva mot följs upp och utvärderas.

## **3.4 Kvalitetsarbete**

### **Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

### **Bedömning av området Kvalitetsarbete:**

| <b>Ej godtagbar kvalitet</b> | <b>Mindre god kvalitet</b> | <b>God kvalitet</b> | <b>Mycket god kvalitet</b> |
|------------------------------|----------------------------|---------------------|----------------------------|
|                              | X                          |                     |                            |

### **Motivering:**

Inspektörerna bedömer att området Kvalitetsarbete sammantaget är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att det kontinuerliga kvalitetsarbetet inte genomsyrar skolan som helhet och att kvalitetsredovisningen i högre utsträckning bör spegla i vilken utsträckning skolan nått de nationella målen.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

**Systematiskt kvalitetsarbete**

Kommunen har enligt författningarna ansvar för att skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot nationella mål och riktlinjer. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. I Norrsätraskolan saknas ett systematiskt kvalitetsarbete där arbete och resultat följs upp och utvärderas samt åtgärder för ökad måluppfyllelse läggs fast, något som också bekräftas av rektorerna. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete.

**Kvalitetsredovisning**

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Norrsätraskolan har en kvalitetsredovisning som innehåller en del redovisningar av skolans måluppfyllelse samt resultat och förslag till förbättringsåtgärder. Till stor del innehåller den dock enbart beskrivningar av den verksamhet som vanligen pågår i skolan, analys och bedömning av måluppfyllelsen saknas. Redovisningen innehåller inte några kunskapsresultat för årskurs 5 och 9 utöver resultaten av de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska. Följaktligen redovisas inte heller någon uppföljning, utvärdering och planering av åtgärder på skolnivå utifrån kunskapsresultaten i årskurs 5 och 9 i fler ämnen. Likaså saknas en redovisning av uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Eleverna har inte heller varit delaktiga i framtagandet av redovisningen. Vidare finner inspektörerna anledning att påminna om en kvalitetsredovisnings dubbla funktioner. Den ska dels vara ett redskap i det fortlöpande kvalitetsarbetet och dels ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt nationella uppdrag. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att Norrsätraskolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

Stockholm 2008-09-12

Anki Näckstam

Torbjörn Wintgren